

Meetnet vlinders

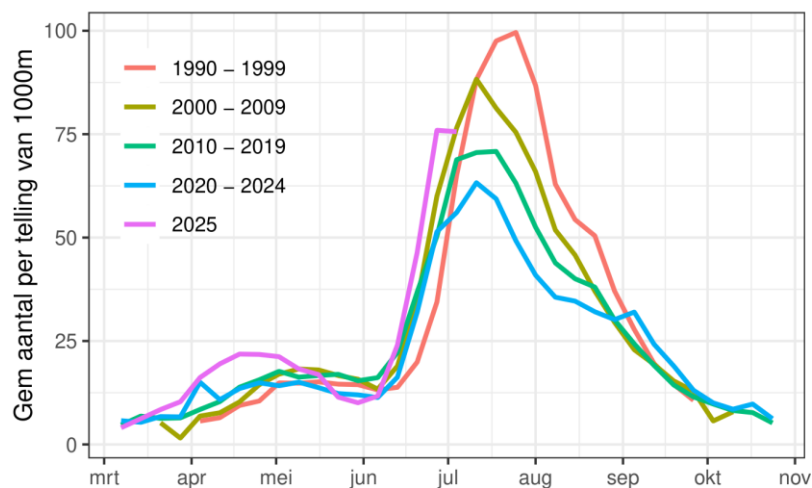
Juli 2025

Beste teller,

Het is zomer en we zitten op de piek van het aantal vlinders in Nederland. Vroeger lag die piek eind juli, maar tegenwoordig in de eerste of tweede week van juli. Veel telplezier! En nu we het toch over tellen hebben: doe ook mee aan de tuinvlindertelling 11 t/m 13 juli, meer informatie vindt u verderop.

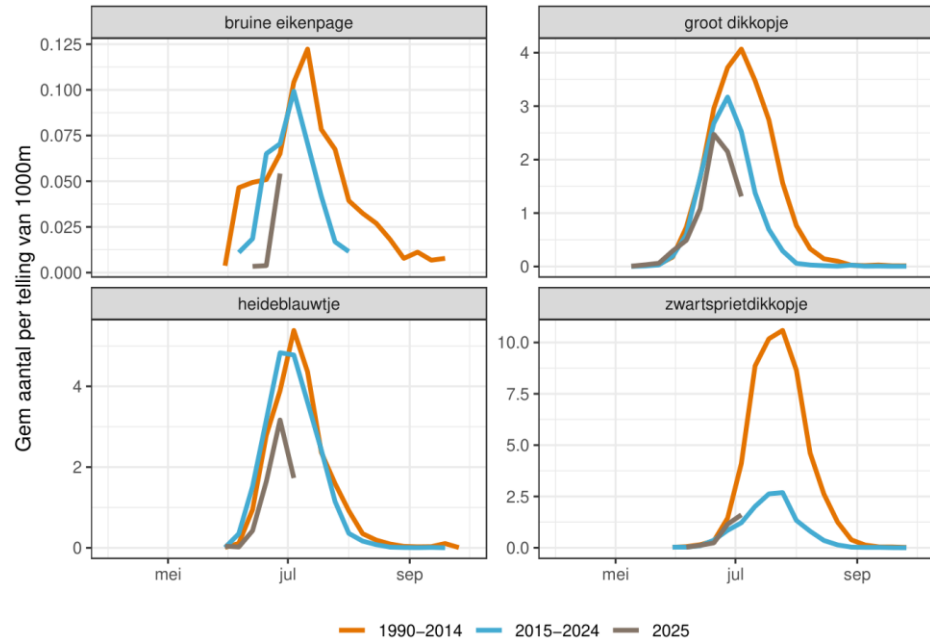
Aantal vlinders

Na een goed voorjaar voor de algemene soorten, lijken de witjes en bruine zandogen het ook deze zomer relatief goed te doen. Lees 'goed' als: beter dan de vorige twee jaren, maar slechter dan de meeste jaren voor 2010. En toch is het leuk om weer moeite te moeten doen om alle koevinkjes of bruine zandoogjes zo goed en precies mogelijk te tellen.

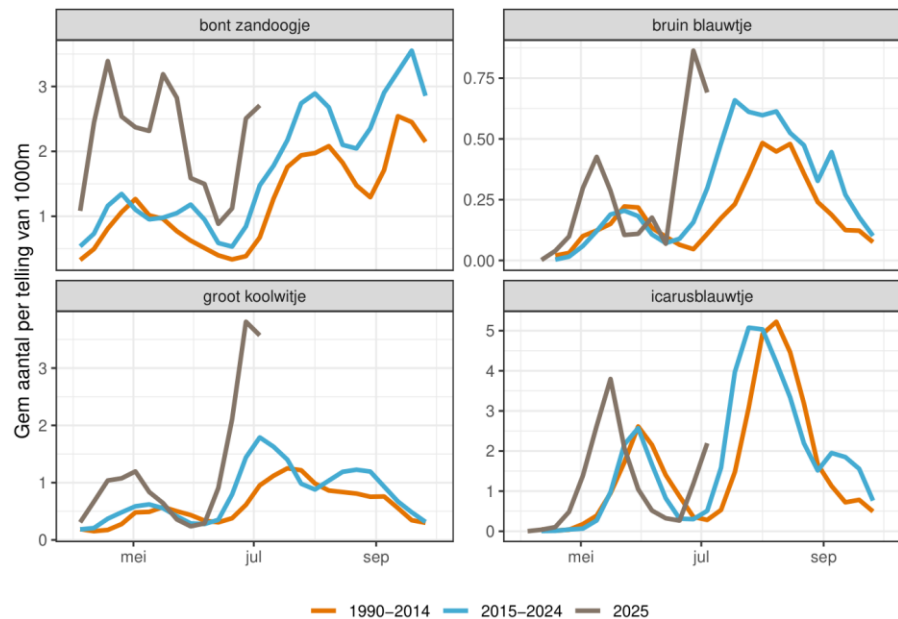
Soorten die het dit jaar slecht doen

Niet voor alle soorten is 2025 een goed jaar. Zo liggen de dichtheden van de **bruine eikenpage** laag: op de paar overgebleven plekken worden dit jaar ook nog eens weinig vlinders gezien. Het **groot dikkopje** is natuurlijk nog steeds een algemene soort, maar vergeleken met 'vroeger' waren de aantallen dit jaar laag. Dat geldt ook voor het **heideblauwtje** en het **zwartsprietdikkopje**, al doet die laatste soort het wel iets beter dan de vorige jaren. Maar vergeleken met de dichtheden voor 2010 zitten we nog steeds op een heel laag niveau.

Soorten die het dit jaar goed doen

Maar voor andere soorten is 2025 een prima jaar. Het **bont zandoogje** wordt volop gezien, en ook het **bruin blauwtje** is weer teruggeveerd na de daling in aantal vorig jaar. Er zijn nu ook veel **grote koolwitjes**. Het **icarusblauwtje** profiteerde van de flinke extra generatie vorig jaar, en dit voorjaar werd de soort vaak in flinke aantallen geteld. Inmiddels is de tweede generatie net gestart. Het is nog even afwachten hoe goed die het gaat doen.

Onderzoek naar de schoonheid van vlinders

Natuurlijk zijn tellingen van vlinders belangrijk, omdat we zo kunnen bijhouden hoe het met de soorten gaat en we actie kunnen ondernemen waar nodig. Maar vlinders zijn ook gewoon heel mooie en fascinerende wezens.

Er loopt een internationaal onderzoek naar de beleving van die schoonheid van vlinders. Er is ook een Nederlandse versie van dit onderzoek beschikbaar waaraan u allemaal mee kunt doen. Het kost ongeveer 10 minuten. Ga naar www.unveiling.eu, kies rechtsboven uw taal (die begint in het Italiaans, niet schrikken) en loop alle vragen door. Geef zoveel mogelijk intuïtieve antwoorden (op gevoel, zonder veel na te denken).

Foto's bij waarnemingen

Dankzij mobiele telefoons is het nu voor veel mensen mogelijk om foto's van vlinders te maken, en die bij de tellingen te voegen. Het is fijn dat zo waarnemingen van zeldzame soorten van bewijs kunnen worden voorzien. Voor zeldzame vlinders is het niet erg als de foto slecht is: vaak valt toch nog te zien of het wel of niet de soort is. En baat het niet, dan schaadt het niet.

Dat wordt iets anders bij gewone soorten. Zo zullen waarnemingen van een van de witjes altijd geaccepteerd worden. Maar als er een kleine onduidelijk foto bij zit, zoals bij de foto rechts, doet zich het rare feit voor dat niet met zekerheid te zien is welke soort dit is. De foto moet worden beoordeeld met "onzeker/nog niet te beoordelen". Zonder foto was elk witje in juli op akkerdistel meteen goedgekeurd, met foto alleen als de soort herkenbaar is.

Daarom: ziet u een bijzondere of zeldzame soort die u nog niet eerder op uw route zag, maak dan een foto en stuur hem in, ook als hij slecht is. Maar stuur foto's van algemene soorten, als de witjes, alleen mee als de soort duidelijk te herkennen is, anders bestaat het risico dat hij niet kan worden goedgekeurd, en dat is jammer. De foto zoals hieronder zien we graag, maar zorg er in ieder geval voor dat de kenmerken er duidelijk op staan.

Tellers gezocht in regio Lingewaard – Ooijpolder

Lewis Jansen schreef:

De afgelopen jaren en decennia hebben verschillende agrarische natuurbeheerders en ondernemers zich met toewijding ingezet voor het ontwikkelen en behouden van waardevolle natuurlijke gebieden in de regio Lingewaard en de Ooijpolder. Het doel is om voedselproductie op een duurzame manier te laten samengaan met een rijke biodiversiteit — in al haar vormen. Sommige natuurbeheerders richten zich bijvoorbeeld op het ontwikkelen van habitat voor vogels. Anderen vinden dat hagen en bomen een belangrijke bijdrage leveren aan bodembiodiversiteit. Op initiatief van natuurboer Louis Dolmans van Doornik Natuurakkers wordt momenteel de haalbaarheid verkend van agroforestry in deze regio's. Dit initiatief heeft geleid tot de oprichting van het Agroforestry Netwerk Regio Nijmegen, met een focus op de waarde van hagen. Hagen hebben namelijk multifunctionele toepassingen en binnen het Agroforestry Netwerk willen we achterhalen in hoeverre hagen effect hebben op de diversiteit op de percelen van de agrarische beheerders.

Gelukkig zijn er tegenwoordig steeds meer Meetnetten en bijbehorende protocollen beschikbaar, waarmee biodiversiteitsindicatoren op een gestandaardiseerde en gestructureerde manier gemonitord kunnen worden. Vanuit het Agroforestry Netwerk Regio Nijmegen doen wij daarom een oproep aan tellers: help ons via verschillende Meetnetten inzicht te krijgen in de staat van biodiversiteit op de agroforestry-locaties in deze regio's. De betreffende locaties zijn:

Bemmel, Ressen, Huissen, Stokkum, Persingen en Leuth. De locaties zijn simpelweg prachtig met enorme mooie natuurlijke omgeving.

Heeft u kennis van dagvlinders, nachtvinders, hommels, libellen, broedvogels of andere interessante groepen waar een Meetnet aan gekoppeld kan worden, dan kunnen we uw hulp enorm gebruiken! Als u het leuk vindt om op een of meerdere van de prachtige percelen te gaan monitoren, kunt u contact met mij opnemen via onderstaande kanalen:

- Mail: lewisjansen95@gmail.com
- Mobiel: 0683400545

Locatie in de app

Als u met de app invoert en een nieuw bezoek aan het tellen bent, ziet u rechtsboven een blauwe knop waar u de kaart kunt bekijken. Als de kaart niet klopt met zoals u hem al jaren loopt, stuur dan een mail aan meetnet@vlinderstichting.nl met de juiste kaart. Maar soms is er nog een ander probleem.

We horen zo nu en dan van tellers dat ze niet de goede locatie zien op de kaart in de app. Er verschijnt een blauw bolletje, de kaart klopt maar de locatie niet. Wat er dan vaak aan de hand is, is dat bij de browser waarmee de app is geïnstalleerd de locatie ingesteld staat op geschatte locatie in plaats van precieze locatie.

Hebt u daar last van? Als uw app is geïnstalleerd in Chrome:

Ga naar instellingen -> Apps -> Chrome -> Machtigingen -> Locatie:

Zet op Toestaan bij gebruik van app

En zet het vinkje bij exacte locatie aan.

Wat de locatie ook slechter laat werken, is als batterijbesparing aan staat.

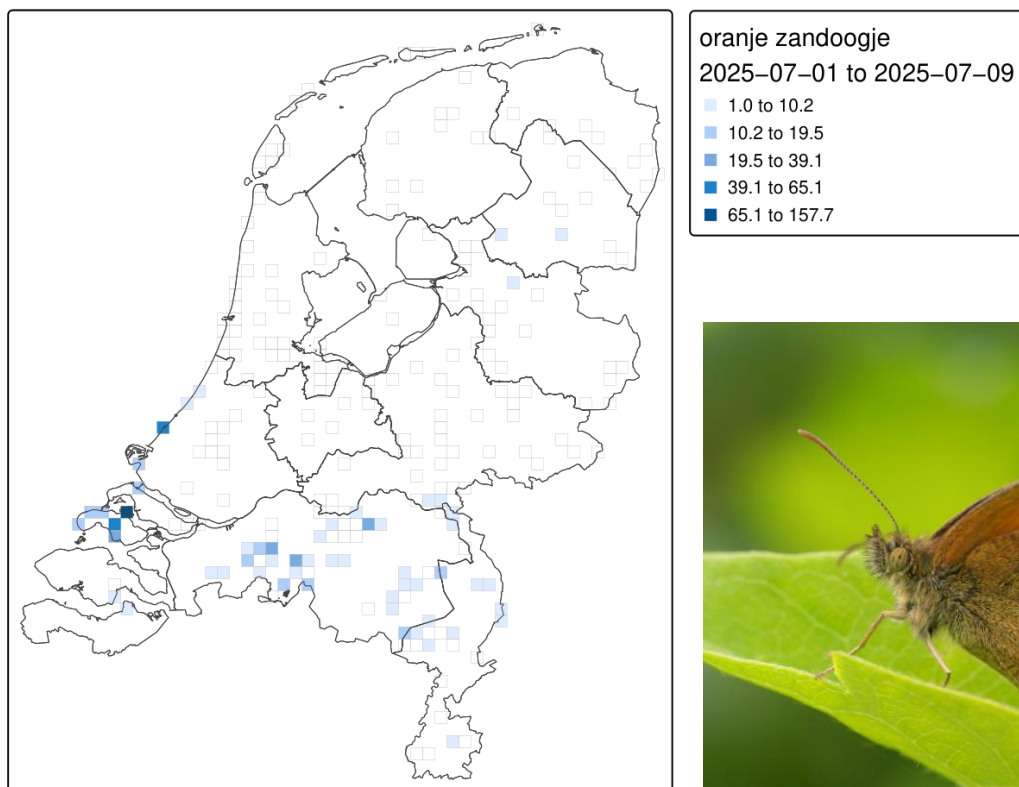
Verder is er nog iets om op te letten bij de app, en dat is dat hij niet zelf verspringt naar de volgende sectie. Dat moet met de pijltjestoetsen bovenin. En, u raadt het al, dat is mede omdat nog niet alle kaarten kloppen en omdat het mis gaat als iemand de locatie niet precies genoeg heeft staan.

Flexellingen

Het kaartje toont de dichtheden van het oranje zandoogje per 1000m, niet alleen op de vaste meetroutes, maar ook op alle flexellingen tussen 1 en 9 juli. Het oranje zandoogje komt voor in twee delen van Nederland:

- Limburg, Brabant, Zeeland en de Zuid-Hollandse eilanden, met een uitloper door de duinen noordwaarts, ruwweg tot de grens met Noord-Holland.
- Drenthe en delen van Oost-Groningen, ZO-Friesland en Noord Overijssel.

Met name de noordelijke deelpopulatie doet het slecht. Op het kaartje komt dat ook terug: flinke dichtheden in het zuiden, met name langs de kust, en juist weinig vlinders op de noordelijke locaties. Hier zal ook kunnen meespelen dat de vliegtijd iets later is in het noorden, en de soort nog maar net is gaan vliegen.

Een flexelling is een telling waarbij je van een wandeling een compleet lijstje doorgeeft, in plaats van hier en daar een losse waarneming. Nog nooit gedaan? Probeer het eens uit! Het gaat nauwelijks extra werk kosten, het is eigenlijk heel makkelijk én het levert gegevens op die we kunnen gebruiken voor onze trends van soorten. Meer info op vlinderstichting.nl/flexellingen

Verwachte vliegtijd soortgerichte dagvlinders

Grote vuurvlinder (eitjes): half juli-eind juli
Gentiaanblauwtje (eitjes): half juli-half augustus
Heivlinder: half juli-eind augustus
Kleine heivlinder: augustus
Kommavlinder: half juli-eind augustus

Doe mee met de Landelijke Tuinvlindertelling 11-13 juli

Komende vrijdag start de Nationale Tuinvlindertelling. Iedereen met een tuin of balkon kan van 11 tot en met 13 juli meedoen. Een kwartiertje tellen is al voldoende, maar je mag zeker ook vaker tellen! Dankzij deze telling ontstaat er een beter inzicht in de stand van vlinders in stad en dorp. Welke vlinders zitten er bij jou in de tuin? Mee doen met de tuinvlindertelling kan via tuintelling.nl. Het [telformulier](#) gaat open op vrijdag 11 juli.

Organiseer een excursie tijdens de Nationale Nachtvlindernacht

Weet jij veel van nachtvlinders en beschik je over de benodigde materialen voor een geslaagde nachtvlindernacht? Dan zoeken wij jou! Op vrijdag 22 en zaterdag 23 augustus is de Nationale Nachtvlindernacht. Deze twee avonden hebben het doel om zo veel mogelijk mensen in contact te brengen met nachtvlinders. Of je nu een ervaren 'nachtvlinderaar' of een beginner bent, jong of oud: iedereen kan meedoen. Heb je enige kennis, de materialen en wil je zelf een excursie organiseren? Je kan nu jouw excursiepunt aanmelden.

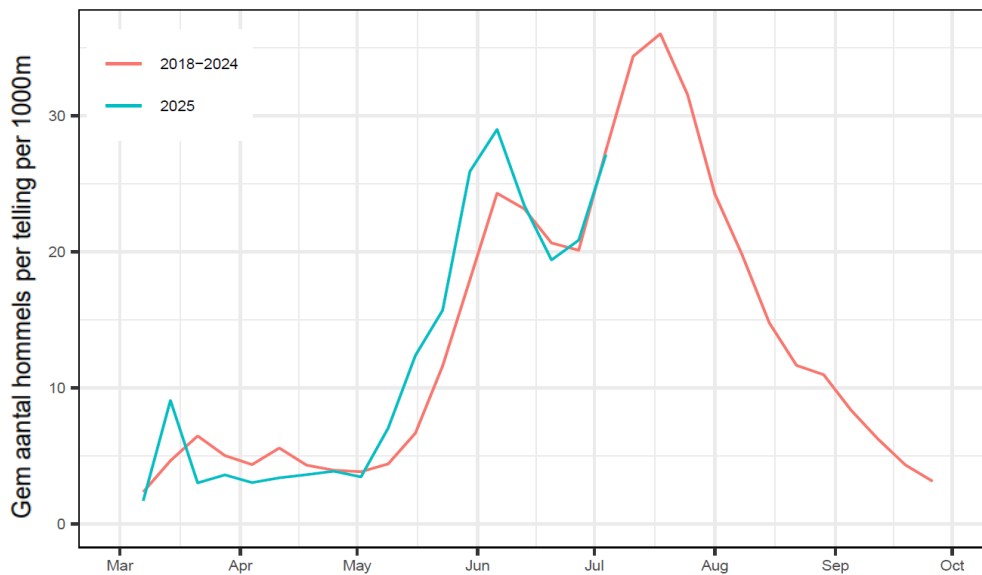
[Excursie aanmelden en meer informatie](#)

Hommels

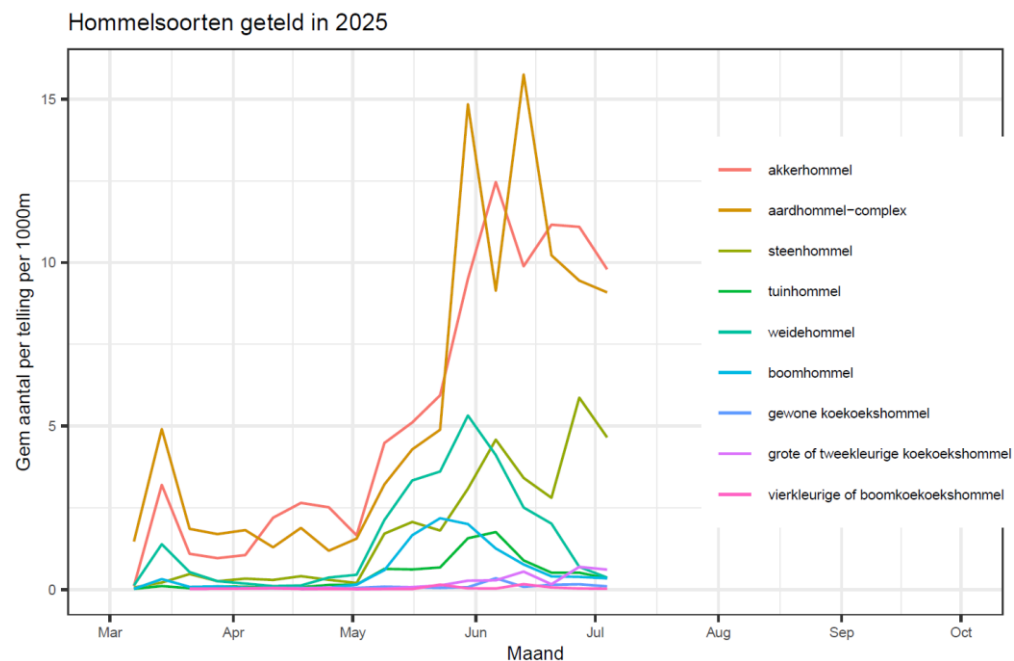
Hommels totaal ten opzichte van andere jaren

Inmiddels zijn we alweer over de helft van het seizoen. Ook is er meer data binnengekomen van begin dit jaar. In onderstaande grafiek van de totale aantallen hommels is in maart een smalle piek in aantallen te zien die boven het gemiddelde uitkomt. Vermoedelijk vlogen er in maart van dit jaar veel koninginnen tegelijkertijd rond, die door het aanhoudende warme en zonnige weer vlot uit hun winterslaap zijn gekomen. Door het aanhoudende 'mooie' voorjaarsweer is een voorsprong ontstaan ten opzichte van andere jaren. Wat verder opvalt, is dat de voorsprong van twee weken die we in mei zagen nu verdwenen is en dat de aantallen én de ontwikkeling van de aantallen precies op het gemiddelde ligt van de afgelopen jaren. Op dit moment stijgen de aantallen naar de tweede aantalspiek. Die tweede piek wordt voornamelijk veroorzaakt door de drie algemeenste soorten, waaronder de steenhommel, die in juli normaal flink toeneemt in aantallen. Het is afwachten of de steenhommel dit jaar weer goed kan maken ten opzichte van het slechte jaar dat de soort vorig jaar had.

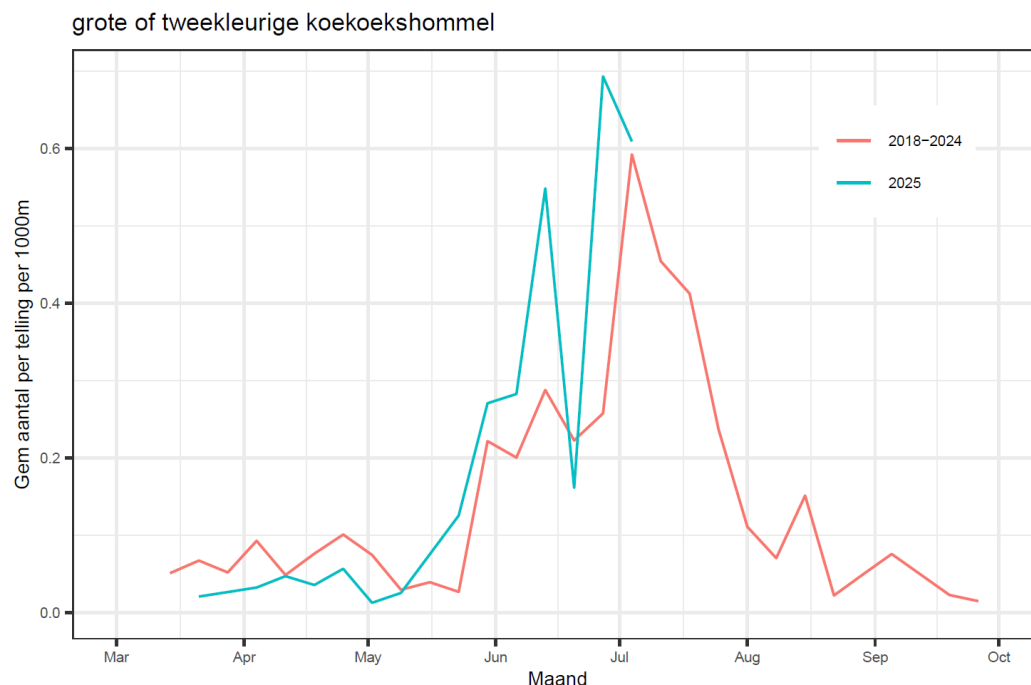
Soorten op een rij: steenhommel neemt toe in juli, vroege soorten nemen af

In onderstaande grafiek is het aantalsverloop in 2025 van alle algemene soorten in dezelfde grafiek gezet. Op deze manier kunnen we de aantallen en het verloop van de algemeenste soorten vergelijken. Ook de landelijke aantalsverhoudingen tussen de verschillende soorten wordt op deze manier duidelijker. Zo is bijvoorbeeld te zien dat de echte voorjaarssoorten weidehommel, boomhommel en tuinhommel dit jaar eind mei en begin juni hun piek in aantallen bereikten. Inmiddels zijn de aantallen van deze soorten in juli al sterk afgenomen (herkenbaar op je route?). De steenhommel neemt in juli juist sterk toe naar een aantalspiek. Het is afwachten of de steenhommel dit jaar weer goed kan maken ten opzichte van het slechte jaar dat de soort vorig jaar had. Juli is ook toptijd voor mannetjes van de veldhommel (nog niet te zien in onderstaande grafiek).

Er worden nog steeds relatief veel mannetjes grote/tweekleurige koekoekshommel gezien (nou ja, ten opzichte van bijvoorbeeld de aantallen akkerhommels zijn het er veel minder zoals in bovenstaande grafiek te zien is). Echter, waar deze bij het verschijnen van de vorige nieuwsbrief

kakelvers waren, zijn ze nu veelal verkleurd en versleten. Ze zitten suf op bloemen van distels, knoopkruid en braam, of jakobskruid (NB met een gedeeltelijk gele i.p.v. witte achterlijfspunt door het stuifmeel! Goed kijken!). Als je heel goed kijkt, zie je dat bij sommige verkleurde mannetjes het geel op de rand van het zwart met de witte achterlijfspunt nog te zien is. Zie je dit soort mannetjes op je route, maak dan voldoende foto's en voeg deze toe aan je telling.

Help! Hoe haal ik mannetjes van de steenhommel en weidehommel uit elkaar?

In juni en juli nemen de aantallen weidehommels sterk af, terwijl de aantallen steenhommels juist sterk toenemen. In deze periode van het jaar kun je mannetjes van beide soorten naast elkaar zien. De mannetjes van beide soorten zijn niet altijd makkelijk uit elkaar te houden. Dus, hoe onderscheid ik een mannetje steenhommel van een mannetje weidehommel?

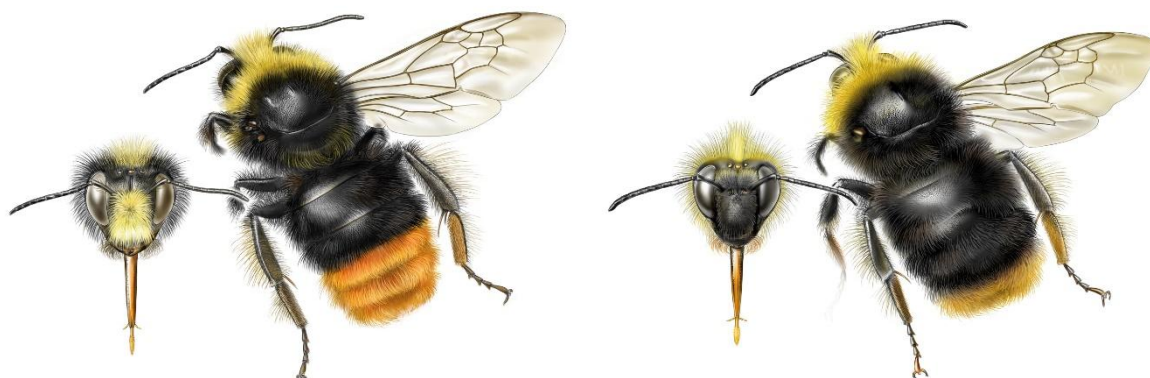
Eerst de weidehommel. Mannetjes van de weidehommel komen voor in grofweg twee kleurvarianten: 'licht' en 'donker'. De lichte variant (links) is zeer licht behaard en verse exemplaren zijn daardoor makkelijk herkenbaar aan hun felgelige kleur en wollige uiterlijk in combinatie met een rood behaarde achterlijfspunt.

Weidehommel mannetjes. Links lichte vorm en rechts donkere vorm, welke te verwarren kan zijn met de steenhommel. Tekeningen: Jeroen de Rond.

De donkere vorm van het mannetje weidehommel heeft dezelfde kleuren combinatie als het mannetje van de steenhommel. Deze twee onderscheiden vraagt dus om iets beter kijken en naar

andere kenmerken dan kleur. Er zijn verschillende kenmerken om naar te kijken. Laat je niet overdonderen door de lijst kenmerken, maar kies er een of twee en probeer daar de volgende keer dat je een van de twee ziet eens naar te kijken. Hommels leren kijken vergt tijd en geduld.

Steenhommel mannetje (links) en weidehommel mannetje (rechts). Tekeningen: Jeroen de Rond.

Het makkelijkst om mee te beginnen is de algemene indruk van het beestje. Een weidehommel mannetje is wat langer en ongelijkmatig behaard (wollig of pluizig). Een steenhommel mannetje is relatief kort en gelijkmatig behaard. Ook komt de steenhommel wat slanker over ten opzichte van de meer gedrongen weidehommel. Dit vergt enige oefening.

Wat verder een opvallend kenmerk is, is dat de steenhommel man altijd een scherp afgetekende vierkante pluk haren op het gezicht heeft. Bij de weidehommel is dit rommeliger door de ongelijkmatige beharing en nooit scherp afgetekend.

Als je goed kijkt, bijvoorbeeld door een foto te maken of het diertje in de hand te nemen, kun je zien dat de rode beharing op de achterlijfspunt bij de weidehommel begint op het vijfde achterlijfssegment, terwijl die bij de steenhommel al op het vierde achterlijfssegment begint. Ook zijn er bij de steenhommel rode haren te zien op de achterpoot.

Roodkont man met gele kraag en heldergele haren op het gezicht:

– Scherp vierkant afgetekende gele snor op gezicht, smalle gele kraag, met of zonder enkele gele haren rond overgang borststuk en achterlijf. Kort en gelijkmatig behaard. Slank. Rode beharing op achterlijfspunt begint op het vierde achterlijfssegment. Achterscheen met oranje-rode haren ->

Steenhommel man

– Geel op gezicht niet strak begrensd. Wollig behaard. Meer gedrongen. Gele kraag vaak meer uitgebreid (breder). Rode beharing op achterlijfspunt begint op het vijfde achterlijfssegment ->

Weidehommel man

Foto's: Johan van 't Bosch (links) en Pieter Haringsma (rechts).

Foto: John Smit

Akkerhommels met een verbleekte achterlijfspunt

In de zomer zien we vaak weer een toename van boomhommels binnen het meetnet hommels. Zelf zien wij die toename buiten niet. Mogelijk worden akkerhommels met een door de zon verbleekte achterlijfspunt aangezien voor boomhommels. Als je daarom een bruinrug met een witte kont denkt te zien, controleer dan of de achterlijfspunt uitgebreid en zuiver wit behaard is (boomhommel), of slechts bestaat uit een toefje verbleekte (niet zuiver witte) haren aan de rugzijde van de uiterste achterlijfspunt. Het kan lastig zijn. Maak bij voorkeur foto's in geval van twijfel en mail deze naar meetnethommels@naturalis.nl

Excursies

Ook dit jaar organiseren we weer een serie excursies waar je als hommels- of vlinderteller aan kunt deelnemen. Om een keer samen in het veld te oefenen met hulp van een van ons. Of wanneer je eens een keer wilt uitproberen hoe het is om een hommel te vangen met een net en deze te hanteren voor het maken van foto's voor determinatiedoeleinden. Hieronder vind je het voorlopige excursieprogramma voor hommeltellers. Je kunt je aanmelden door een bericht te sturen aan meetnethommels@naturalis.nl. Meer info ontvang je na aanmelding. De excursies duren ongeveer drie uur, afhankelijk van het weer en hoeveel er te zien is. Je kunt uiteraard met meer dan een excursie mee. Het is mogelijk dat er nog excursies bij komen. Het excursieprogramma is ook te vinden op <https://www.bestuivers.nl/meetnethommels>, onderaan de pagina.

Datum	Provincie	Locatie	soort/algemeen
12 juli 2025 – 13:00 uur	Gelderland	Nijmegen, Waldboeren	algemeen
23 juli 2025 – 10:00 uur	Drenthe	Bargerveen	heidehommel, veenhommel
26 juli – 10:00 uur	Noord-Brabant	Strabrechtse Heide	algemeen
30 juli – 10:00 uur	Zuid-Holland	Omgeving Zoetermeer	algemeen
9 augustus 2025 – 10:00 uur	Zeeland	Goes	grashommel
10 augustus 2025 – 13:00 uur	Drenthe	Assen, Asserbos	algemeen
13 augustus 2025 – 13:00 uur	Drenthe	Dwingelderveld	heidehommel, veenhommel
Tweede helft augustus	Noord-Holland	Zaanstreek	algemeen

Inloop vragenuurtje

Het organiseren van een wekelijks vragenhalfuurtje was een proef. De afgelopen drie vragenuurtjes waren zonder deelnemers. Daarom hebben we besloten om deze vragenuurtjes niet opnieuw te organiseren. Vragen m.b.t. het tellen, het meetnet of determinaties kunnen natuurlijk altijd gesteld worden via meetnethommels@naturalis.nl

Nieuwsbrieven

Deze nieuwsbrief is specifiek voor tellers van het meetnet vlinders en het meetnet hommels. Er is ook een algemene nieuwsbrief van De Vlinderstichting, daar kunt u zich ook voor aanmelden op www.vlinderstichting.nl.

Wilt u ook uw ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnet@vlinderstichting.nl.

Contact

Mocht u contact met ons willen, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Landelijk Meetnet Vlinders
Chris van Swaay
José Kok, Kars Veling, Maurits Mocnik
Tel.: 0317 467346
meetnet@vlinderstichting.nl

Hommelmeetnet: Johan van 't Bosch, Dominic Dijkshoorn
Meetnethommels@naturalis.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Vlinders en het Landelijk Meetnet Hommels. Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen het vakje bij Nieuwsbrief ontvangen uit te vinken. Klik hiertoe eerst op het groene vakje "aanpassen".